

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ELEVII CLASEI A VIII-A

Anul școlar 2018-2019

Proba scrisă
Limba și literatura maghiară maternă

MODEL

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 2 ore.

SUBIECTUL I

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

Lassacskán estébe fordult a nap. A toronyóra csőharangja komótosan, méltóságteljesen kondult a Soktornyú Kastélyban, mintha csak azt a néhány esztendő számlálná végig egyenként, amely békességben telt el a vidéken. Nem volt sok. Pedig vágytak rá mind: a Víz, a Part és az Erdő népei, hogy ez örökké tartson, de a nyugalmat csak egy törékeny egyezség hordozta, melyet titkon kötöttek meg egymással a környék varázserőt bíró hatalmasságai. Kamor, a Bakony varázslója, Sió, a Balaton tündére és a tihanyi hercegi pár, Kelén és Helka – a kis Helka szülei. Ádáz viaskodásnak, sötét és vészterhes korszaknak vetettek ezzel véget. Akkorra már nem volt köztük, aki ne siratta volna legalább egy szeretettét – Kamor a fiát veszítette el, Kelén az apját, Helka hercegnő a nővérét, Sió a szívárványos halacsckáját... Saját életük is már csak hajszálon függött az egymással folytatott tusakodásban, s tudták, velük pusztul a tó, s körülötte a hegyek világa, ha minden úgy folyik tovább, mint addig. Túl kellett, hogy lépjenek hát korábbi sérelmeiken. Legyűrve fájdalmukat, félelmeiket és bosszúvágyukat, végül egyezségekre léptek: Megesküdtek egymásnak, hogy többé nem használják varázsserejüket. Ám nem igazán bíztak benne, hogy a másik is betartja a fogadalmát. Hatalmuk zálogait ezért közösen a föld alá rejtették a füredi partok közelében. Sió az aranybuzogányos nádszálat, Kamor a cserfa varázspálcát, Kelén herceg és Helka hercegnő pedig a Sárgaköves Gyűrűjét áldozta a megbékélésért cserébe. Minderről persze mélyen hallgatniuk kellett, hiszen a bizalmatlanságuknak ára volt. Bár békét teremtettek, a varázsserejük híján gyengévé váltak másokkal szemben. Tudták, bárki könnyűszerrel győzedelmeskedhet felettük, ha ennek hírért veszi. Fenn kellett hát tartaniuk hatalmuk és erejük látszatát, hogy gyanút ne foghasson semmilyen gonosz lélek és rosszakaró. Évek teltek el, és a sötét idők emléke homályosulni kezdett, de a Víz, a Part s az Erdő népei legendákat szóttek a vészterhes időkről. Azok a mesék pedig egyre varázslatosabbá váltak, s lassacskán már alig akad, aki tudta volna a teljes igazságot arról, hogyan lelte halálát az ifjú Kamor, hová lett Horka és Thuz, s hogy Siót miért emlegették háta mögött kigyóhajú tündérnek.

(Nyulász Péter: *Helka* - részlet)

1. Kik a részlet szereplői, és milyen viszonyban vannak egymással? 5 pont
2. Igazold, hogy a szöveg fikcióra épül! Indoklásodat a szövegből vett példákkal támaszd alá! 5 pont
3. Értelmezd a következő kifejezéseket: **hajszálon függött az életük, egyezségekre léptek, hatalmuk zálogai, hírért veszi, legendákat szóttek!** 5 pont
4. Alkoss 5 olyan összetett szót, melynek a **varázs** szó előtagja vagy utótagja legyen! 5 pont
5. Fogalmazd meg az igekötős igék helyesírására vonatkozó szabályokat a következő példák alapján: **betartja; veszítette el; teltek el; túl kellett, hogy lépjenek; fenn kellett hát tartaniuk!** 5 pont
6. Egészítsd ki a következő mondatot egy minőségjelzővel!

Lassacskán estébe fordult a nap.

7. Készíts 10–15 mondatos leírást a kígyóhajú tündérről!

5 pont

15 pont

SUBIECTUL al II-lea

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

Az év fája

Jelöltünk a „rácpácesresi” Nagyszederfa, Lázár Ervin mesevilágának „égig érő fája”. Olyannyira mitizálódott már, hogy szinte el se hisszük valóságos voltát. Pedig valóságos, ott áll magányosan Sárszentlőrincről északra, Pálfától délre, Rácpácespuszta térségében. Ennek a pusztának a felső végén Illyés Gyula született, az alsón Lázár Ervin nevelkedett. Felsőrácpácespuszta él még, Alsórácpáces már eltűnt. Rácpáces lett belőle Lázár meséiben.

Bármennyire is mesebeli már ez a fa, de mert él, vigyáznunk kell rá. Nagyon öreg, meglehet több száz éves. A legendáját Lázár Ervin több változatban is megőrizte. (Pl. A remete c. novellában, a Naplóban.) [...] Elmondhatjuk, hogy a jelölés mögött ott áll a Négyszögletű Kerek Erdő valóságos tája: Sárszentlőrinc, Pálfa, Kisszékely. A magánszemélyek között ott van az író Vathy Zsuzsa, Lázár Ervin özvegye, a mesék legendás Vacskamatija.

Az életút (a Nagyszederfától a fővárosig) „nem kétséges, minden a Nagyszederfával kezdődött.” Lázár életének és életművének egyaránt emblematikus eleme a Nagyszederfa. [...] Ott van a meséiben, a mesenovelláiban. A tárcáiban, a jegyzetekben és a naplójában. Ahogy írta: „[...] irodalmi hőssé magasztosult”. [...] Történetek hívják elő a Nagyszederfa képét, vagy a Nagyszederfa képe hívja elő a történeteket. [...] Hol profán jelentések kötődnek ehhez a fához, hol mágikusak, misztikusak, spirituálisak. A képzőművészet és az irodalom világában megszámlálhatatlanul sok a mitikus, legendás fa. A kulturális konvenció jegyében ilyen a mesék égig érő fája, a tudásé a Paradicsomban, a mitológiák világfái, Merlin tölgye vagy Csontváry magányos cédrusa. A Nagyszederfa Lázár Erviné. „...Rácpáces a Négyszögletű Kerek Erdő közepén van – írta, s innen csak egy ugrás Ajahtan Kutarbani király fazsindelyes palotája, s a palota mögött meg rögtön kezdődik Csodaország”. Rácpáces közepén (a szülőházának nevezett intézőház mellett) pedig ott áll a Nagyszederfa. A lerombolt „Rácpácesből” rajta kívül semmi nem maradt meg.

„...a szűkebb hazáját nem egy csapásra ismeri meg az ember. A kisgyerek kimerészkedik a szülői védelem varázsköréből. Először a Nagyszederfáig. Aztán távol a kör, kinyílnak a dimenziók. A táj, az éghajlat. A közösség, a történelem, az élővilág, a költészet. – De nem kétséges, minden a Nagyszederfával kezdődött.”

(<http://evfaja.okotars.hu/fa/2014/racpacegresi-nagyszederfa-lazar-erwin-egig-ero-faja>)

1. Miről híres a „rácpácesresi” Nagyszederfa? Válaszolj a szöveg alapján! 5 pont
2. Létezik-e a valóságban
 - a. a nagyszederfa
 - b. Alsórácpáces
 - c. Rácpáces
 - d. Rácpácespuszta
 - e. Vacskamatija?5 pont
3. Írd ki a szövegből a **profán** szó ellentétes értelmű szavait! 5 pont
4. Hogyan, mely műveiben örökölte meg Lázár Ervin a Nagyszederfát? 5 pont
5. Írj a szöveghez felhívó jellegű befejező mondatot! 5 pont
6. Mi a különbség a Nagyszederfa és az irodalomból, képzőművészetből ismert rokonai között? 5 pont
7. Milyen kapcsolat van a szöveg szerint Lázár Ervin és Illyés Gyula között? 5 pont
8. Mi a szöveg megírásának célja? 5 pont
9. Gyermekkorod melyik fáját jelölnéd „Az év fája” díj elnyerésére? Miért? Fogalmazd meg 5–10 mondatban! 5 pont